

۶۴

سال یکم / پیش شماره هشتم

معیارها و

رهنمودهایی برای

اجرای فعالیت‌های تبلیغی

(اقتباس از دیدگاه و تجربه‌ی المنتدی الاسلامی)

حجة الاسلام دکتر محسن الویری

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام

مرحله‌ی اجرای فعالیت تبلیغی تقدیم
حضور می‌شود.

همان گونه که خوانندگان عزیز
مطلع هستند، ساختار و مطالب اصلی

در شماره‌ی پیش در باره‌ی

”معیارها و رهنمودهایی در زمینه‌ی

برنامه‌ریزی تبلیغی“ سخن به میان آمد

و در این شماره، رهنمودهایی درباره‌ی

مبلغان نقش اصلی را در موفقیت تمامی فعالیت‌های سازمان تبلیغی برعهده دارند و اهتمام به آن‌ها، اهتمام به همه‌ی فعالیت‌های سازمان به شمار می‌آید

نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها نیز ارتباط می‌یابد.

عناوین اصلی‌ترین مطالب حذف شده عبارت است از: شرایط انتخاب نماینده برای یک سازمان تبلیغی و وظایف او؛ تبلیغ برای مسیحیان؛ تبلیغ در میان بت پرستان و بی‌دینان؛ اهتمام به تازه مسلمانان؛ ساختن دبیرستان‌ها، مدارس عالی و دانشسراها.

فعالیت‌های مؤسسه‌ای بزرگ مانند المنتدی الاسلامی می‌تواند بسیار متنوع و متعدد و شامل زمینه‌های تبلیغی، آموزشی، اجتماعی، اطلاع رسانی و ارتباطاتی باشد که هر یک به نوبه‌ی خود فعالیت‌ها و اقدامات متعددی را در برمی‌گیرد. هر یک از این زمینه‌ها، معیارها و رهنمودهایی خاص خود دارد که ما ذیلاً آن را در چهار دسته مورد بررسی قرار می‌دهیم.

بخش اول - فعالیت‌های تبلیغی یکم - انتخاب مبلغان

مبلغان نقش اصلی را در موفقیت تمامی فعالیت‌های سازمان تبلیغی برعهده دارند و اهتمام به آن‌ها، اهتمام به همه‌ی فعالیت‌های سازمان به شمار می‌آید.

این سلسله مقالات از کتاب "تجربه المنتدی فی العمل الدعوی" اخذ شده است.

مطالب این شماره نیز برگرفته از فصل سوم کتاب با عنوان "ضوابط و توجیهات فی اقامه الانشطه" (صص ۳۷ تا ۸۹) می‌باشد. با توجه به طولانی بودن نسبی این فصل بخش‌هایی از متن که تناسب زیادی با محیط تبلیغی ایران ندارد، حذف شده است و در پاره‌ای از جملات نیز متناسب با محیط ایران تغییرات و افزایش‌هایی صورت گرفته است.

از ویژگی‌های مطالب مطرح شده در این قسمت این است که ضمن ارتباط با نهادهای رسمی متولی تبلیغ دینی، دارای مطالبی است که به فعالیت‌های برخی نهادهای دیگر از جمله نهادهای

با توجه به این نکته لازم است در انتخاب مبلغ دقت زیادی مبذول داشته شود و پیشنهاد می‌شود بیش از یک نفر به یک منطقه اعزام شود تا کوتاهی و اشتباه کاهش یابد. ضرورت دارد سازمان پیش از اعزام مبلغ، خود بر قابلیت و توانائی مبلغ در میدان عمل وقوف یابد و تنها به تأیید این و آن بسنده نکند. توصیه می‌شود پیش از عقد قرارداد اصلی با مبلغ، وی مدتی به کار آزمایشی که نباید کمتر از سه ماه باشد، پردازد.

۱- شرایط انتخاب مبلغان

مبلغان منتخب باید از شرایط زیر برخوردار باشند:

الف - برخورداری از اعتقادات سالم.
ب - التزام به رفتار اسلامی.

ج - شایستگی و قابلیت علمی و تبلیغی (مثلاً برخی جزءهای قرآن کریم را حفظ باشد، به اندازه‌ی نیاز مسائل شرعی را بداند، انگیزه و اشتیاق تداوم علم آموزی و کسب علم داشته باشد، روحیه‌ی تبلیغی داشته باشد) این شرط بر حسب اوضاع منطقه می‌تواند از شدت و ضعف برخوردار باشد.

د - تسلط بر زبان محلی، در صورتی که نوع تبلیغ، تبلیغ میدانی باشد.

ه - سلامت بدن و نداشتن نقص

عضوی که مانع فعالیت باشد.
و - توانایی تدریس و انتقال مطالب.
ز - کنار گذاشتن دیگر کارها و اشتغال تمام وقت به کار تبلیغ.
ح - عدم مشارکت در احزاب سیاسی تا مواضع سیاسی حزب به پای سازمان تبلیغی و یا برعکس نهاده نشود.
ط - نبود موانع اجتماعی مانند منسوب بودن مبلغ به قبیله‌ای که بین آن قبیله و قبیله‌ی میزبان اختلاف است.

ی - توانایی انجام وظایف تبلیغی.

ک - موفق شدن در آزمون کتبی و شفاهی و مصاحبه.

از یاد نباید برد که موفقیت کار تبلیغی در گرو انتخاب مبلغان شایسته است.

۲- وظایف اصلی مبلغان

طبیعی است بعد از انتخاب مبلغان، وظایف اصلی آنها بر حسب اماکن مختلف و تفاوت توانمندی‌های آنان تفاوت می‌کند ولی مهم‌ترین این وظایف را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

الف - هدایت مردم و آموختن امور

دینی به آنها

ب - تربیت مسلمانان برای رعایت

اصول اسلام و قواعد آن

ضرورت دارد سازمان پیش از اعزام مبلغ، خود بر قابلیت و توانائی مبلغ در میدان عمل وقوف یابد و تنها به تأیید این و آن بسنده نکند

بیش از یک نفر به کار تبلیغی می پردازند، باید کسی را که از نظر علمی و مدیریت برتر از آنها باشد، به عنوان ناظر بر آنها برگزید. در صورتی که تعداد مبلغان یک سازمان بسیار زیاد باشد، باید یک مسؤول کل تبلیغی در منطقه انتخاب کرد که او بر فعالیت ناظران نظارت کند و زیر نظر هر ناظر نیز حداکثر تا ده مبلغ مشغول خدمت باشند.

۲ - لازم است سازمان اعزام کننده ی مبلغ، انواع کاربرگ های لازم برای پیگیری فعالیت مبلغان را از جنبه های مختلف تهیه نماید.

۳ - همچنین لازم است سازمان اعزام کننده ی مبلغ از طریق گردهمایی های دوره ای علمی و تبلیغی و تربیتی توجه لازم به نیازها و مسائل این مبلغان به عمل آورد و برای برطرف کردن آن بکوشد.

دوم - انتخاب نماینده ی سازمان در منطقه

برای این که برنامه های سازمان تبلیغی به دقت و تحت اشراف دقیق صورت پذیرد، باید نماینده ای تمام وقت و ساکن منطقه و دارای شرایط مورد نظر و با وظایف معین انتخاب کرد و کلیه

ج - بر حذر داشتن مسلمانان از گرایش های انحرافی

د - امامت نمازهای واجب و ایراد خطبه ی نماز جمعه

ه - تشکیل حلقه های حفظ قرآن برای بزرگسالان و کودکان

و - تشکیل دروس ثابت علمی

ز - تشکیل جلسات سخنرانی در دانشگاه ها و مدارس و دیگر اماکن عمومی

ح - به راه افتادن و سر زدن به قسمت های مختلف و تشکیل

کلاس های عمومی و اختصاصی تبلیغی در جاهای مختلف

ط - ارسال گزارش های مناسب و مورد نیاز سازمان از محیط تبلیغی

تذکر این سه نکته ضروری به نظر می رسد:

۱ - در مواردی که در یک منطقه

کارهای اداری رابه او واگذار نمود. کلیه‌ی پیگیری‌ها و ارتباط سازمان و مبلغ از طریق این نماینده انجام می‌شود.

سوم - بررسی تشکیل مراکز اسلامی

مراکز اسلامی به ویژه در دراز مدت اهمیت زیادی در گسترش دعوت اسلامی دارند.

بنابراین ایجاد این مراکز نیازمند مطالعات و بررسی‌های ابتکاری و دقیق می‌باشد تا بتوان مرکزی در جای خوب و مهم و به دور از مراکز خطر مانند دفاتر فرق ضاله و برخوردار از امکانات جانبی مانند مسجد، دفتر مدیریت، ساختمان آموزشی، کتابخانه و ... بنا نهاد.

چهارم - توجه به تبلیغ در میان دانشجویان

دانشجویان از مهمترین گروه‌های اجتماعی هستند، آینده‌ی جامعه در دست آن‌هاست و زمینه‌ی حق‌پذیری در این قشر بیش از دیگران است.

باورهای موروثی باطل و خرافی در آنها رسوخ کمتری دارد.

شایسته است که در اولویت کار تبلیغی قرار گیرند.

نکاتی که باید در این نوع فعالیت تبلیغی مورد توجه قرار گیرد چنین است:

۱ - اهمیت پیوند دادن دانشجویان به سنت‌های درست پیشین و ایجاد محبت نسبت به آن‌ها و تشویق آن‌ها به بررسی سیره‌ی سلف صالح و جنبه‌های برجسته زندگی آن‌ها.

۲ - تمرکز ویژه بر آموزش مسائل اعتقادی و واجبات شرعی و محاسن دین اسلام و مقاصد بلند آن

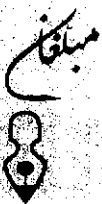
۳ - تناسب فعالیت‌های تبلیغی با کلیه‌ی خواسته‌های روحی و عقلی و جسمی دانشجویان

۴ - تمرکز بر دانشگاه‌ها و مدارس و دانشسراهایی که تعداد دانشجویان مؤمن و معتقد در آن زیاد است

۵ - اهتمام به مصون کردن دانشجویان از شبهاتی که مخالفان مطرح می‌کنند

۶ - تکیه بر گفتگو به عنوان ابزاری مهم باری اقناع و پرهیز از سخن گفتن یک طرفه

۷ - تلاش برای ایجاد ارتباط بین دانشجویان و مبلغان خارج از محیط آموزشی و نیز ایجاد ارتباط بین دانشجویان مؤسسات مختلف

حمایت مالی از آنها در این مسیر
۱۲ - در دانشگاه‌هایی که فعالیت
سیاسی رواج دارد، مبلغ باید از حمایت
یکی از طرفین اجتناب کند.

پنجم - توجه به تبلیغ در میان اقشار فرهنگی و تحصیل کرده

قشر تحصیل کرده چون رهبری
فکری جامعه را در اختیار دارد، از
اهمیت خاصی برخوردار است و توجه به
این قشر از راه‌های زیر امکان دارد:

۱ - شناسایی عناصر فرهنگی و
شایسته‌ی دعوت از سوی مبلغان با
تشخیص گرایش‌ها و تخصص‌های آنها
برای تسهیل ایجاد ارتباط با آنها

۲ - فراهم آوردن ابزارهای لازم برای
فهم اسلام به زبان و به گونه‌ای که آنها
اسلام را بفهمند (مانند کتاب و نوار
کاست و نوار ویدئو و مجله)

۳ - تشکیل جلسات سخنرانی که
تحصیل کرده‌های برجسته مانند اساتید
دانشگاه و متفکران و پزشکان در آن
شرکت نمایند

۴ - دعوت از سخنرانان برای ایراد
سخنرانی برای این قشر در موضوعات
مهم

۵ - شرکت دادن آنها در

۸ - توجه خاص به دانشجویان
پشتاز و پیشرو که نقش رهبری برای
دیگر دانشجویان را دارند

۹ - لزوم توجه به دانشجویان برتر و
تشویق مادی و معنوی آنها

۱۰ - تنوع بخشیدن به فعالیت‌ها و
برنامه‌ها به گونه‌ای که دانشجویان امکان
انتخاب برنامه‌های متناسب با نیازها و
تمایلات خود را داشته باشند.

از جمله فعالیت‌ها و برنامه‌هایی که

اجرای آن در محیط‌هایی دانشجویی
پیشنهاد می‌شود چنین است:

حلقه‌های قرآنی، دروس علمی،
سخنرانی‌ها و سمینارهای فرهنگی،

دوره‌های آموزش مسائل شرعی،
دوره‌های آموزش مسائل مهارتی مانند

استفاده از رایانه، روش سخنرانی، روش
تحقیق و مانند آن، دروس تقویتی،

اردوها و گردهمایی‌های تبلیغی،
پایگاه‌های تابستانی، مسابقات متعدد،

ایراد برخی خطبه‌ها و دروس در مسجد،
تأسیس کتابخانه و نوارخانه‌ی صوتی و

تصویری

۱۱ - تشکیل اتحادیه‌ها و

جمعیت‌های دانشجویی و سوق دادن
آنها به سوی فعالیت‌های مورد نظر و

اجرای برخی فعالیت‌ها از طریق آنها و

فعالیت‌های تبلیغی برای بهره‌گیری از امکانات و توانایی‌های آن‌ها و افزودن روحیه‌ی تعامل آن‌ها با فعالیت‌های اسلامی و افزایش دامن‌های دوستداران دعوت اسلامی

۶- تبریک به مناسبت عیدین [فطر و قربان] و مناسبت‌های اجتماعی و همدردی با آن‌ها در بحران‌ها و مصائب از طریق دیدار حضوری، ارسال نامه و کارت و یا حتی تماس تلفنی

۷- تلاش برای تأسیس اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و جمعیت‌های ویژه‌ی آن‌ها و هدایت آنها به گونه‌ای که از انجمن‌های غیر دینی متمایز باشد و تلاش برای فعال کردن نقش اجتماعی آنها

شایسته است بر ضرورت صبر و سعه‌ی صدر و بزرگ‌منشی در برخورد با این قشر تأکید شود و با توجه به این مسأله مبلغانی که برای این نوع فعالیت تبلیغی برگزیده می‌شوند باید توانایی برخورد علمی و فکری و اجتماعی با این قشر را داشته باشند.

ششم - توجه به تبلیغ برای زنان مسلمان و تربیت آن‌ها

توجه به برنامه‌های تبلیغی ویژه‌ی زنان از خلال برنامه‌های زیر ممکن

است:

ایجاد مراکزی برای حجاب اسلامی و ایجاد جو تبلیغی برای آن، بررسی نیازهای منطقه در زمینه‌ی نیازهای زنان، تأسیس انجمن‌ها و جمعیت‌های ویژه‌ی زنان مطابق ضوابط شرعی.

در تبلیغ برای زنان التزام به ضوابط شرعی ضرورت تام دارد مانند رعایت حجاب، منع اختلاط میان زن و مرد، پرهیز از خلوت با نامحرم.

هفتم - دوره‌های آموزش مسائل شرعی

این درس شامل دروسی مانند قرآن کریم و علوم قرآنی، تفسیر، حدیث و علوم حدیث، عقاید، فقه و اصول، فقه الدعوه و اصول آن، سیره‌ی نبوی، اخلاق و آداب اسلامی می‌باشد.

برای راه‌اندازی این دوره‌ها به نکات زیر باید توجه کرد:

تعیین زمان و مکان مناسب، شناخت نوع و تعداد شرکت‌کنندگان در دوره، اطلاع از هزینه‌های مورد نیاز، ثبت کلیه‌ی نیازهای دوره و تلاش برای فراهم آوردن آن‌ها پیش از شروع دوره، تعیین دقیق مقررات شرکت در دوره و ابلاغ آن به افراد ذیربط، قرار دادن دوره در یک

صرف نظر از وجوب کفایی شرعی سرپرستی یتیمان، از نظر اجتماعی نیز این کار فوائد زیادی در بردارد، زیرا این کار به معنی مصون داشتن آن‌ها از هدر رفتن و انحراف و فراهم آوردن امکان استفاده جامعه از توانایی‌های آن‌ها است

اسلامی به غیر عرب‌زبانان و آموزش ارکان اسلام و قواعد و آداب آن است. در مسأله‌ی ترجمه توجه به موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

رعایت فرهنگ مخاطبان و اوضاع و احوال اجتماعی، تبلیغی، سیاسی و امنیتی مخاطبان در انتخاب متن و مؤلفان، تکیه بر کتاب‌هایی که دامنه‌ی استفاده‌ی بیشتر دارند.

دهم - ساختن مساجد

جایگاه بلند مسجد در اسلام بر کسی پوشیده نیست و این فخر برای مسجد بس که ساخت آن - به استناد آیه ۱۸ سوره‌ی مبارکه‌ی توبه - دلیل ایمان است.

مسجد اصلی‌ترین و مهم‌ترین پایگاه دعوت است.

لذا امام مسجد باید شخصیتی فعال باشد که خود را محدود به داخل مسجد نکند و به محله‌های اطراف مسجد نیز سر بزند.

در مساجد روستا، به قری و قصبات اطراف نیز سرکشی کند. شایسته است که حتی‌المقدور امام مسجد از مبلغان طرف قرارداد با سازمان تبلیغی باشد.

چارچوب علمی کلی‌تر، برگزاری آزمون و سنجش میزان موفقیت دوره.

هشتم - کاروان‌های تبلیغی

این کاروان‌ها را با هدف نشر اسلام و آموزش مردم می‌توان به اطراف شهرها و روستاها اعزام کرد. در این کاروان‌ها غیر از مبلغ دینی، می‌توان از پزشک، مهندس کشاورزی و دام‌پزشک نیز دعوت به مشارکت کرد تا به کمک مردم و حل مشکلات آن‌ها بپردازند و گاه نیز می‌توان به توزیع مواد غذایی، لباس، بذر به ویژه در مناطق فقیر نشین پرداخت.

نهم - ترجمه‌ی کتب

هدف ترجمه نزدیک کردن علوم

مبلغ و ساختن مسجد

یک مبلغ برای ساختن مسجد
باید به نکات زیر توجه نماید:

۱- انتخاب مکان مناسب با رعایت
تناسب جمعیت
۲- مشخص کردن نیاز منطقه به
مسجد و در نظر گرفتن فاصله‌ی
نزدیک‌ترین مسجد به آن

۳- تعیین ناظر قابل اعتماد که
مسئول پیگیری باشد

۴- انتخاب پیمانکاری که به توانایی
مشهور باشد

۵- تعیین دقیق نقشه‌ی مسجد

۶- تعیین و برآورد هزینه

۷- برآورد مدت زمان مورد نیاز

برای ساخت

۸- تعیین و شناخت دقیق راه‌های

قانونی و موانع قانونی و حرکت دقیق در

چارچوب قانون تا به دخالت عناصر غیر

معتقد و مخالف به بهانه‌های قانونی

نیانجامد

۹- زمان‌بندی مراحل اجرا

ساختن کلاس‌هایی متصل به مسجد

برای حفظ قرآن و تدریس علوم

شرعی

در برخی مناطق به هر علتی

والدین اجازه‌ی حضور فرزندان خود در
مساجد را نمی‌دهند.^۱ در این مناطق
باید کلاس‌ها را متصل به مسجد ساخت
و در طراحی این کلاس‌ها باید به
جداسازی بخش بانوان از آقایان، نور
کافی برای کلاس، تهویه، بهداشتی بودن
و دوری از مناطق پر سر و صدا دقت کرد.

وظایف امام مسجد

امام مسجد می‌تواند به ایفای یک
نقش حیاتی بزرگ دست زند که
مهم‌ترین آن به شرح زیر است:

۱- امامت نمازگزاران در نمازهای
جماعت.

۲- آموزش مردم به ویژه در مسائل
اعتقادی، طهارت و نماز.

۳- تفقد نمازگزاران و پرسش از
کسانی که مدتی در نماز شرکت می‌کردند
و اکنون شرکت نمی‌کنند.

۴- مشارکت در خوشی‌ها و
ناخوشی‌های آن‌ها در چارچوب شرع.

۵- بررسی دقیق منطقه و شناخت
خانواده‌های مهم و سرشناس.

۶- شناخت مؤمنین و متشرعین.

۷- شناخت افراد اهل منکرات و

تنظیم نحوه‌ی برخورد متناسب با هر
یک از آن‌ها.

مبلغ می تواند انواع امداد
 رسانی ها و مدد
 کاری های اجتماعی را
 در مسیر اهداف تبلیغی و
 تربیتی خود قرار دهد. در
 این مسیر باید به نوع
 مدد کاری و نیازهای
 منطقه و برنامه ریزی
 برای نحوه ی توزیع
 عادلانه توجه کند

مسجد و تلاش برای فراهم آوردن
 ابزارهای لازم برای موفقیت برنامه ها و
 فعالیت هایی که در آن اجرا می شود.

۱۲ - انتخاب مؤذن امین وقت
 شناس با صدای خوش. (اگر مؤذن دارای
 صلاحیت لازم برای امامت نماز در
 صورت غیبت امام باشد، بسیار مناسب
 است.)

۱۳ - نظارت بر کتابخانه ی مسجد و
 تنظیم برنامه های تبلیغی و تربیتی برای
 مراجعه کنندگان.

۱۴ - پیگیری روزنامه ها و تحقیقات
 و سمینارهای مربوط به مساجد و
 بهره گیری از آنها برای بهبود وضع
 مسجد.

بخش دوم - فعالیت های آموزشی اول - حلقه های حفظ قرآن کریم

معیارها و رهنمودها:

۱ - اقدامات مربوط به راه اندازی و

افتتاح حلقه

الف - باید تلاش کرد که
 حتی المقدور درخواست تشکیل
 حلقه ی حفظ از طرف خود اهالی ارائه
 شود تا زمینه ی خوبی برای تداوم کار و
 مشارکت مردم در حل مشکلات

۸ - برنامه ریزی تبلیغی و تربیتی
 سالانه یا فصلی.

۹ - آماده سازی نمازگزاران برای
 همکاری در مراحل تهیه و اجرای این
 برنامه ها.

۱۰ - تشویق و واداشتن نمازگزاران
 به دید و بازدید از هم و تلاش برای حل
 مشکلات هم دیگر و کنار گذاشتن
 کدورت ها و آشتی دادن طرفین دعوا و
 عیادت از بیماران و مانند آن.

۱۱ - پیگیری و نظارت بر امور

احتمالی و تهیه‌ی امکانات و تدارکات فراهم آید.

ب - پیش از تشکیل حلقه، حتی‌المقدور فهرست اولیه‌ای از داوطلبانی که تعداد آن‌ها از ۳۵ و سن آن‌ها از ۷ سال کمتر نباشد تهیه شود.

ج - انتخاب مکان مناسب دارای نور خوب و بهداشتی و ...

د - تشکیل کمیته‌ای از مردم منطقه برای تشویق صاحبان نفوذ برای شرکت در دوره‌ها و حمایت برگزار کنندگان حلقه.

۲ - شرایط تعیین مدرس در حلقه‌های حفظ قرآن

افزون بر شرایط عمومی مبلغان، مدرسان قرآن باید از توانایی‌های لازم برای تدریس، جذب مخاطبان و اداره‌ی حلقه، نظم، احساس مسئولیت و شناخت اهداف مؤسسه برخوردار باشند.

دوم - ساختن کتابخانه‌های عمومی و فعال ساختن آن‌ها

کتاب به دلیل وسعت انتشار و قابلیت استفاده در زمان‌ها و مکان‌ها و شرایط و به روش‌های مختلف هنوز وسیله‌ی اصلی انتقال علوم و فرهنگ

است و از یاد نباید برد که معجزه‌ی پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله نیز در قالب کتاب است.

برای تأسیس یک کتابخانه نیز مانند مسجد و مدرسه باید محاسبات کارشناسی لازم از جنبه‌های مختلف صورت پذیرد.

ولی برای فعال ساختن نقش کتابخانه‌ها می‌توان از طرق زیر اقدام کرد:

۱ - برگزاری سخنرانی‌های متعدد و متنوع متناسب با نیازهای گوناگون مراجعه کنندگان به کتابخانه

۲ - برگزاری مسابقات علمی مختلف

۳ - نمایش فیلم‌های مناسب به صورت هفتگی یا دو هفته یکبار

۴ - جداسازی برنامه‌های آقایان از خانم‌ها

۵ - انتشار نشریه ویژه‌ی اعضا و مراجعه کنندگان به کتابخانه

۶ - تهیه‌ی پوستره‌های تبلیغی مربوط به اخلاق و آداب اسلامی و نصب در محیط کتابخانه

۷ - برگزاری مراسم ویژه در مناسبت‌ها

۸ - برگزاری مراسم شب‌های فرهنگی مانند شبی با قرآن، شب شعر و

مانند آن.

۹- شرکت دادن مسؤولان علمی و تبلیغی و فرهنگی و تربیتی شهر در برنامه‌ها.

۱۰- ایجاد نوارخانه صوتی و تصویری در کنار کتابخانه

۱۱- گگردآوری و نگهداری کتاب‌های درسی مراحل مختلف در کتابخانه.

بخش سوم - فعالیت‌های اجتماعی

با افزایش فقر در میان مسلمانان، المنندی الاسلامی با رعایت ضرورت موازنه بین فعالیت‌های امداد رسانی و تبلیغی، توجه خاصی به فعالیت‌های اجتماعی که در خدمت اهداف تبلیغی و تربیتی باشد نموده است. از جمله فعالیت‌های اجتماعی که مبلغان می‌توانند به آن پردازند، عبارت است از:

اول - افطاری دادن به روزه‌داران

ماه مبارک رمضان، ماه بذل و بخشش است و نمونه‌های بارز انفاق در این ماه افطاری دادن به روزه‌داران است و نیکوکاران نیز معمولاً از طریق مؤسسات خیریه به این مهم می‌پردازند

و لذا باید به نکات زیر توجه نمود:

۱- این فعالیت باید در خدمت اهداف تبلیغی باشد و راه آن نیز از طریق همراه ساختن غذای روح با غذای جسم؛ یعنی، برنامه‌هایی مانند موارد زیر است: تدریس و انتقال مطالبی که با

وضعیت اکثر حاضرین مناسب باشد مانند صحبت درباره‌ی مسائل اولیه‌ی دینی مانند معنی شهادتین، ارکان ایمان، اهمیت نماز و فواید و احکام آن، احکام روزه و آداب آن، مسائل اخلاقی، تذکر دادن به مسائلی مانند رعایت حق مسجد، خواندن دعای قبل از افطار، صدقه‌ی پنهان ولو اندک. مبلغ باید درباره‌ی انتخاب وقت مناسب دقت کند. ۲- رعایت ضوابط شرعی؛ مثلاً رعایت شرایط تعیین شده از سوی متبرعین در مصرف اموال یا انتخاب اماکن واقعاً نیازمند

درباره‌ی تهیه‌ی افطاری و تقدیم آن باید به نکات زیر توجه کرد:

۱- حتی الامکان انتخاب غذای مألوف و مرغوب

۲- رعایت بهداشتی بودن مکان ادوات آشپزی و ظروف، انتخاب آشپز ماهر

۳- رعایت امور زیر به هنگام توزیع:

الف - انتخاب مکان مناسب مانند مسجد یا مدرسه

ب - آمادگی کافی برای پذیرایی از تعداد افراد پیش‌بینی شده

ج - شروع افطار با خرما و در صورت عدم امکان با آب آن گونه که سنت پیامبر ﷺ بوده است

د - مقدم داشتن نماز بر غذا

هـ - به اندازه بودن تعداد پذیرایی کنندگان. زیرا تعداد زیاد دست و پاگیر خواهد بود و تعداد کم نیز به کند شدن روال پذیرایی می‌انجامد

و - یکسان بودن مواد و نحوه پذیرایی برای همه حتی دست اندرکاران

دوم - طرح توزیع گوشت قربانی

قربانی یکی از شعائر الهی است و در شرایطی که فقیرانی محتاج گوشت هستند، قربانی کنندگان مشتاق خواهند بود گوشت قربانی خود را به آنها برسانند و مؤسسات خیریه بهترین واسطه بین این دو هستند.

چنین طرح‌هایی دقت زیادی را از جنبه‌های زیر می‌طلبد:

رعایت احکام شرعی از نظر تطبیق قربانی با موازین شرعی، رعایت شرط یا شرط‌های احتمالی متبرع، مراقبت از

انعام خریداری شده تا پیش از قربانی. برای تحقق نتایج مورد نظر به بهترین شکل باید نکات زیر را رعایت کرد:

الف - تلاش برای گردآوری تعداد خوب و قابل توجه قربانی

ب - رعایت مقررات و قوانین دولتی

ج - رعایت عدالت در توزیع

د - در مواردی که توزیع گوشت قربانی مشکلاتی در پی دارد، می‌توان آن را پخت و مستمندان را به خوردن غذای آماده دعوت کرد.

سوم - حفر چاه

با توجه به مشکل عمومی کم آبی، حفر چاه یک صدقه‌ی جاریه به حساب می‌آید و پیگیری مبلغ دینی برای اجرای آن تأثیر بسیار خوبی بر مردم خواهد داشت و بر تأثیر فعالیت تبلیغی خواهد افزود.

در بررسی‌های مربوط به حفر چاه باید به نکات زیر توجه کرد:

الف - مشورت با زمین‌شناسان برای انتخاب بهترین جا برای حفر چاه

ب - محاسبه‌ی تعداد کسانی که از حفر چاه بهره می‌برند

ج - در نظر گرفتن فاصله‌ی

نزدیک‌ترین چاه

د- برآورد هزینه

ه- انتخاب ناظر قابل اعتماد برای اطمینان از رعایت امنیت چاه و حسن اجرای طرح

و- برآورد زمان اجرای طرح

ز- تعیین فرد یا نهادی که بعد از اتمام کار چاه را باید به او تحویل داد

ح- توجه به مشکلات احتمالی بعد از حفر مانند اختلاف بین استفاده کنندگان از چاه و دیگر ساکنان منطقه و چاره‌اندیشی برای آن

چهارم- سرپرستی یتیمان

صرف‌نظر از وجوب کفایی شرعی سرپرستی یتیمان، از نظر اجتماعی نیز این کار فوائد زیادی در بردارد، زیرا این کار به معنی مصون داشتن آن‌ها از هدر رفتن و انحراف و فراهم آوردن امکان استفاده جامعه از توانایی‌های آن‌ها است.

نتیجه بخش بودن سرپرستی یتیمان منوط به رعایت امور زیر می‌باشد:

رعایت مفهوم دقیق شرعی یتیم بودن - موت پدر برای کسی که زیر سن بلوغ است - ؛ محدود نکردن سرپرستی

مبلغ باید به استفاده از ابزارهایی که مخاطبان زیادی دارد، بیان‌دیشد مانند رادیو و تلویزیون و اینترنت و روزنامه‌ها و مجلات تا مردم را با اسلام آشنا کند و آن‌ها را به سوی اسلام بخواند و سطح معلومات آن‌ها نسبت به دین را افزایش دهد. مبلغان باید با مطالعه‌ی کافی و آماده ساختن مطالب سودمند و قوی و غیر تکراری و استفاده از تجربیات اهل خبره در این زمینه وارد این معرکه شوند

به مسائل مادی و بهداشتی و در نظر گرفتن جوانب آموزشی و تربیتی و تقسیم عادلانه‌ی هزینه‌ی سرپرستی بین جوانب مختلف؛ برگزیدن یتیمان از منطقه‌ی فعالیت تبلیغی، ملزم کردن یتیم پس از رسیدن به سن بالاتر برای شرکت در آموزش‌ها و حلقه‌های حفظ قرآن و مانند آن و حتی متوقف کردن تأمین هزینه‌های او بر شرکت در این دوره‌ها.

در صورت زیاد بودن تعداد یتیمان لازم است مبلغ ویژه‌ای برای نظارت بر امور معیشتی و بهداشتی و روحی و اخلاقی و عبادی آن‌ها در نظر گرفت.

پنجم - امداد رسانی و مددکاری عمومی

مبلغ می‌تواند انواع امداد رسانی‌ها و مددکاری‌های اجتماعی را در مسیر اهداف تبلیغی و تربیتی خود قرار دهد. در این مسیر باید به نوع مددکاری و نیازهای منطقه و برنامه‌ریزی برای نحوه‌ی توزیع عادلانه توجه کند. برنامه‌ها و اقدامات احتمالی رسمی حکومتی و مردمی را در مسیر اهداف اسلامی قرار دهد. برای حل ریشه‌ای فقر توجه کافی داشته باشد.

تهیه‌ی گزارش‌های مصور و حتی المقذور آماری از مناطق نیازمند فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی و یا حمایت مالی و یا تهیه‌ی چنین گزارش‌هایی از کارهای انجام شده و انتشار آن از طریق وسائل ارتباط جمعی، می‌تواند زمینه‌ی بسیار خوبی برای ایجاد ارتباط با خیرین و نیکوکاران فراهم آورد

بخش چهارم - فعالیت‌های ارتباطاتی و اطلاع‌رسانی

وسائل ارتباط جمعی در زمره‌ی مؤثرترین ابزارهای اجتماعی هستند که مبلغان با رعایت مسائل شرعی باید از آن بهره‌برند.

از جمله فعالیت‌های ارتباطاتی مبلغان می‌توان به موارد زیر توجه کرد:

اول - بهره گیری از وسائل ارتباط جمعی

مبّلع باید به استفاده از ابزارهایی که مخاطبان زیادی دارد، بپاندیشد مانند رادیو و تلویزیون و اینترنت و روزنامه‌ها و مجلات تا مردم را با اسلام آشنا کند و آن‌ها را به سوی اسلام بخواند و سطح معلومات آن‌ها نسبت به دین را افزایش دهد.

مبّلعان باید با مطالعه‌ی کافی و آماده ساختن مطالب سودمند و قوی و غیر تکراری و استفاده از تجربیات اهل خبره در این زمینه وارد این معرکه شوند.

حضور بدون آمادگی کافی در این زمینه‌ها به ویژه در تلویزیون آثار منفی بسیاری به دنبال خواهد داشت.

دوم - نشر اخبار فعالیت‌های تبلیغی

مراد از این کار، شناساندن اقدامات و فعالیت‌های سازمان تبلیغی و یا مبّلع به مردم، اهل علم و فضل و نیکوکاران است که ارتباط با آن‌ها از جمله اهداف و نیازهای یک کار تبلیغی است. این اقدام را می‌توان "تبلیغات تبلیغ دینی" نامید. در گزارش فعالیت‌ها باید رعایت صداقت و امانت‌داری را نمود و از بزرگ‌نمایی

کارها اجتناب نمود و کارها را آن گونه که هست نه بیشتر و نه کمتر مطرح نمود.

سوم - توجه به تهیه و ارائه گزارش تهیه‌ی گزارش مصور و حتی المقصور آماری از مناطق نیازمند فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی و یا حمایت مالی و یا تهیه‌ی چنین گزارش‌هایی از کارهای انجام شده و انتشار آن از طریق وسائل ارتباط جمعی، می‌تواند زمینه‌ی بسیار خوبی برای ایجاد ارتباط با خیرین و نیکوکاران فراهم آورد.

چهارم - زیر نظر داشتن تبلیغات دشمن

مبّلع برای شناخت تبلیغات و برنامه‌های دشمن باید روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون و ... را همواره زیر نظر داشته باشد تا بتواند مردم را از گمراهی‌های آن‌ها بر حذر دارد البته می‌توان از مطالب قابل استفاده‌ی آن‌ها بهره گرفت.

پی‌نوشت‌ها

۱ - این مشکل به این صورت در کشور ما بحمد الله وجود ندارد.

